

УДК 347.9

**НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ В
ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ:
НОВИЙ ПОГЛЯД****Андрій ШАБАЛІН**кандидат юридичних наук, старший
дослідник, керівник сектору узагальнення
експертної та судової практикиНауково-дослідний інститут інтелектуальної
власності НАПрН України (Київ)

UDC 347.9

**COURT ORDER IN THE CIVIL
PROCESS OF UKRAINE: A NEW
PERSPECTIVE****Shabalin, Andrii V.**Candidate of Law Sciences, Senior
Researcher, Senior of the Scientific
Department of Intellectual Property ProtectionScientific-Research Institute of Intellectual
Property of the NALS of Ukraine (Kyiv)<https://orcid.org/0000-0001-8536-5081>

Метою наукової статті є дослідження особливостей наказного провадження в цивільному процесі України на сучасному етапі розвитку останнього. Автором обґрунтовується необхідність у новому погляді на наказне провадження, з огляду на його модернізацію за результатами правової реформи 2016-2017 рр, у зв'язку з чим існує потреба у виробленні оновлених наукових позицій та практичних рекомендацій. Реалізація зазначеного здійснюється автором в межах визначеної мети та завдань, що полягає у дослідженні питань, пов'язаних із особливостями наказним провадженням як самостійного виду цивільного судочинства, а також вироблені на підставі такого дослідження власних теоретичних та законодавчих підходів. На підставі чого автором було проаналізовано чинне цивільне процесуальне законодавство в частині регламентації наказного провадження, а також відповідні положення редакції ЦПК України 2010 року. Поруч із тим автором здійснено аналіз раніше вироблених наукових позицій щодо наказного провадження, а також відповідних сучасних теоретичних підходів. Поруч із тим приділено уваги і практиці застосування судового наказу в цивільному судочинстві. Вказується, законодавець визначає наказне провадження як самостійний вид цивільного процесу. Одночасно ЦПК України окреслює ї певні критерії щодо

The purpose of the scientific article is to study the peculiarities of injunctive proceedings in the civil process of Ukraine at the current stage of the latter's development. The author justifies the need for a new look at injunctive proceedings, given its modernization as a result of the legal reform of 2016-2017, in connection with which there is a need to develop updated scientific positions and practical recommendations. The implementation of the above is carried out by the author within the limits of the defined goal and tasks, which consists in the study of issues related to the peculiarities of injunctive proceedings as an independent type of civil proceedings, as well as developed on the basis of such a study of own theoretical and legislative approaches. On the basis of which, the author analyzed the current civil procedural legislation in terms of the regulation of injunctive proceedings, as well as the relevant provisions of the 2010 version of the Code of Civil Procedure of Ukraine. Along with that, the author analyzed the previously developed scientific positions regarding injunctive proceedings, as well as relevant modern theoretical approaches. At the same time, attention was also paid to the practice of applying a court order in civil proceedings. It is indicated that the legislator defines injunctive proceedings as an independent type of civil process. At the same time, the

застосування судового наказу, це: 1) сума стягнення повинна бути незначного розміру; 2) відсутність спору про право або відсутність інформації у заявника (стягувача) щодо наявності спору у справі. Автор вказує, на те, що ЦПК України встановлює, що «незначний розмір» вимоги, на підставі якої може бути виданий судовий наказ визначається ідентично щодо ціни позову для малозначних справ. Це стосується і розрахунку періоду максимального розміру суми стягнення (на 1 січня календарного року, в якому подається відповідна заява). Проаналізовано сучасну правову процедуру видачі та скасування судового наказу. На підставі процесуальних особливостей наказного провадження, запропоновано авторське визначення наказного провадження в цивільному судочинстві.

Наказне провадження – це самостійний вид цивільного судочинства, що характеризується спрощеністю та альтернативністю по відношенню до спрощеного позовного провадження, завданням наказного провадження є видача судового наказу, який є і виконавчим документом, про стягнення грошових коштів на підставі вичерпного переліку безспірних вимог у строки визначені процесуальним законом. Існує доцільність у виробленні єдиної правової позиції з боку Верховного Суду відносно практики застосування судового наказу у цивільному та господарському судочинстві, що сприяло би ефективності наказного провадження і вирішенню низки теоретичних питань, зокрема щодо визначення такого провадження. В умовах воєнного стану, коли існують дійсно об'єктивні обмеження щодо реалізації права на юридичний захист, наказне провадження стало одним із ефективних інструментів судового захисту, що пояснюється спрощеністю процесуальної форми останнього.

Ключові слова: цивільний процес, наказне провадження, суд, договір, захист майнових прав, судовий наказ, право інтелектуальної власності, господарське судочинство, європейський судовий наказ

Civil Code of Ukraine outlines certain criteria for the application of a court order, namely: 1) the amount of the penalty must be small; 2) absence of a dispute about the right or absence of information from the applicant (collector) regarding the existence of a dispute in the case. The author points out that the Civil Code of Ukraine establishes that the "insignificant amount" of the claim, on the basis of which a court order can be issued, is determined identically to the price of the claim for minor cases. This applies to the calculation of the period of the maximum amount of the recovery amount (as of January 1 of the calendar year in which the relevant application is submitted). The current legal procedure for issuing and canceling a court order is analyzed. On the basis of the procedural features of injunctive proceedings, the author's definition of injunctive proceedings in civil proceedings is proposed.

Injunctive proceedings are an independent type of civil proceedings, characterized by simplification and alternative to simplified lawsuit proceedings, the task of injunctive proceedings is the issuance of a court order, which is also an executive document, on the recovery of funds based on an exhaustive list of undisputed claims within the time limits determined by the procedural law. There is expediency in developing a unified legal position on the part of the Supreme Court regarding the practice of applying a court order in civil and commercial proceedings, which would contribute to the effectiveness of injunction proceedings and the resolution of a number of theoretical issues, in particular regarding the definition of such proceedings. In the conditions of martial law, when there are truly objective restrictions on the exercise of the right to legal protection, injunctive proceedings have become one of the effective tools of judicial protection, which is explained by the simplification of the procedural form of the latter.

Keywords: civil process, injunctive proceedings, court, contract, protection of property rights, injunction, intellectual property law, commercial litigation, European court order

Свого часу запровадження в цивільний процес України наказного провадження було зумовлено потребами судової практики у зв'язку з недоцільністю застосування цивільно-процесуальної форми позовного провадження для розгляду та вирішення низки безспірних вимог і мало на меті призвести до економії процесуальних засобів та зменшення навантаження на судову систему. Поруч із тим, наказне провадження відповідає і європейським принципам щодо справедливого, ефективного та оперативного правосуддя при вирішенні незначних правових конфліктів (Рекомендації № R (81) 7 від 14 травня 1981 р. Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо шляхів спрощення доступу до правосуддя та Рекомендації № R (84) 5 від 28 лютого 1984 р. щодо принципів цивільного судочинства). Зазначене узгоджується із процесами активної євроінтеграції української правової системи.

З часу втілення наказного провадження в цивільний процес України, останнє показало свою ефективність. Це підтверджується і тим, що за результатами Судової реформи 2016-2017 рр наказне провадження було втілене і у господарське судочинство (Розділ II Господарського процесуального кодексу України, надалі – ГПК України) [1].

Літературний огляд. Наказне провадження стало предметом дослідження таких вітчизняних науковців, як: С. С. Бичкова, В. І. Бобрик, М. В. Вербіцька, О. С. Захарова, Я. П. Зейкан, Д. Д. Луспеник, С. О. Короед, Ю. В. Труфанова, А. В. Шабалін, М. Й. Штефан, О. О. Штефан, В. Щербак, О. І. Угриновська, В. П. Феннич, Ч. Я. Фурса та ін.

Процесуальні проблеми наказного провадження висвітлювались і у окремих монографічних роботах: М. В. Вербіцької «Наказне провадження у цивільному процесі України» (2011 р.), колективна монографія «Наказне провадження в цивільному процесі» (НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України ім. акад. Ф. Г. Бурчака, 2011 р.) за науковою редакцією В. І. Бобрика. Також і дисертаційна робота автора була присвячена судовому наказу в цивільному процесі України (А. В. Шабалін «Судочинство у справах наказного провадження»).

Наразі існує необхідність у новому погляді на наказне провадження, з огляду на його модернізацію за результатами правової реформи 2016-2017 рр та вироблення оновлених відповідних теоретичних та практичних положень.

Мета і задачі дослідження у статті. Полягає у дослідженні питань, пов'язаних із особливостями наказним провадженням як самостійного виду цивільного судочинства, а також вироблені на підставі такого дослідження власних теоретичних та законодавчих підходів.

Дослідження виконано на підставі загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання.

Виклад основного матеріалу. Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [2] було винесено численні зміни до Цивільного процесуального кодексу України (надалі – ЦПК України). Зміни зазнало і наказне провадження.

Відповідно до ч. 2 ст. 19 ЦПК України цивільне судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку 1) наказного провадження; 2) позовного провадження (загального або спрощеного); 3) окремого провадження. 3. Наказне провадження призначене для розгляду справ за заявами про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір або про його наявність заявнику невідомо [3].

Наведене нормативне положення свідчить, що законодавець визначає наказне провадження як самостійний вид цивільного процесу. ЦПК України окреслює ї певні критерії щодо застосування судового наказу, це: 1) сума стягнення повинна бути незначного розміру; 2) відсутність спору про право або відсутність інформації у заявника (стягувача) щодо наявності спору у справі.

З приводу вищевказаних критерії слід зазначити, що у ст. 19 ЦПК України не конкретизує, який «незначний розмір» повинна мати сума. Яка підлягає стягненню за

правилами наказному провадження, наприклад, для малозначних справ процесуальний закон визначає, що ціна позову повинна не перевищувати ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який визначається станом на 1 січня календарного року, в якому подається відповідна заява або скарга, вчиняється процесуальна дія чи ухвалюється судове рішення – ч. 9, п. 1 ч. 6 ст. 19 ЦПК України [3].

Вирішення означеного питання міститься у Розділі II «Наказне провадження», до якого нас відсилає ч. 5 ст. 19 ЦПК України [3]. Відповідно до положень п. 7 ч. 1 ст. 161 ЦПК України судовий наказ може бути виданий, якщо заявлено вимогу до юридичної особи або фізичної особи - підприємця про стягнення заборгованості за договором (іншим, ніж про надання житлово-комунальних послуг, електронних комунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення), укладеним у письмовій (в тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб [3]. Варто зазначити, що правила вказаної цивільно-процесуальної норми безпосередньо не встановлюють порядку визначення розміру суми вимоги для видачі судового наказу, яке це зроблено для малозначних справ.

Отже, законодавець встановлює, що «незначний розмір» вимоги, на підставі якої може бути виданий судовий наказ визначається ідентично щодо ціни позову для малозначних справ. Це стосується і розрахунку періоду максимального розміру суми стягнення (на 1 січня календарного року, в якому подається відповідна заява).

Чинний ЦПК України, як і ЦПК України в редакції 2010 р (надалі – ЦПК України 2010 р.), не містить нормативного визначення наказного провадження.

Так, згідно із редакцією ст. 95 ЦПК України 2010 р. судовий наказ є особливою формою судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених статтею 96 цього Кодексу [4].

У чинному ЦПК України міститься практична аналогічна редакція, за виключенням посилання на норму, що встановлює перелік вимог (ч. 1 ст. 160 ЦПК України) [3].

У плані викладеного варто зупинитися на одному моменті Як ЦПК України 2010 р., так і чинний процесуальний закон визначають судовий наказ як особливу форму судового рішення. Проте, як у редакції ст. 208 ЦПК України 2010 р. [4], так і чинній ст. 258 ЦПК України визначені види судових рішень, до яких належить і судовий наказ (п. 4 ч. 1 ст. 258 ЦПК України) [3]. Вказані процесуальні норми не містять поняття та переліку форм судових рішень у цивільному процесі. Тут можна говорити про наявність процесуальної неузгодженості, яка не була ліквідована в результаті останнього реформування вітчизняного цивільного судочинства.

Свого часу, Є. І. Фурса, досліджуючи судовий наказ, вказував на некоректність застосування терміна «форма» при визначенні судового наказу, позаяк форма – це зовнішнє вираження якогось змісту, структури. Тому, якщо говорити про судовий наказ, то жодних особливостей форми він не має, порівняно із судовим рішенням [5, с. 345].

Також і С. В. Щербак наголошував, що в науці цивільного процесуального права не визначено термін «форма судового рішення» [6, с. 56–57].

Вважаємо, що зазначені наукові позицію заслуговують уваги зі сторони законодавця щодо узгодження процесуальної термінології наказного провадження в частині визначення судового наказу як виду судового рішення відповідно до положень ст. ст. 258 ЦПК України.

Наразі у цивільно-процесуальній доктрині існують різні розуміння наказного провадження. Звернемось до деяких визначень.

Так, наприклад, автори монографії «Наказне провадження в цивільному процесі» (НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України ім. акад. Ф. Г. Бурчака, 2011 р.) розглядають наказне провадження як самостійне, спрощене провадження, часткове документарне провадження, яке полягає в діяльності суду з регулювання питань про стягнення з боржника на користь стягувача грошових коштів шляхом видачі судового наказу у встановлених законом випадках за відсутності спору про право [7, с. 56–57].

М. В. Вербицька визначає наказне провадження як самостійний, спрощений вид провад-

ження в цивільному процесі, застосування якого обумовлено правовою природою матеріально-правових вимог стягувача, їх безспірністю, а також достовірністю письмових документів, що підтверджують ці вимоги [8, с. 10].

Свого часу Вищим спеціалізованим судом України (надалі – ВССУ) у ході узагальнення практики застосування наказного провадження у 2011 р. було сформовано визначення наказного провадження. Відповідно до п. 1 Постанови Пленуму ВССУ від 23 грудня 2011 року № 14 «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження» наказне провадження визначено як самостійний і спрощений вид судового провадження у цивільному судочинстві при розгляді окремих категорій справ, у якому суддя в установлених законом випадках, за заявою особи, якій належить право вимоги, без судового засідання і виклику стягувача та боржника на основі доданих до заяви документів видає судовий наказ, який є особливою формою судового рішення [9]. З приводу позиції колишньої вищої спеціалізованої судової інстанції України щодо наказного провадження, то варто наголосити на необхідності вироблення нової профільної позиції у цій сфері з боку діючого Верховного Суду, це мало би позитивне значення для практики застосування судового наказу та сприяло б вирішенню низки теоретичних питань пов'язаних із наказним провадженням, зокрема щодо поняття останнього. Це стосується і господарського судочинства де також є наказне провадження (Розділ II ГПК України).

Свого часу автором також була запропонована власна дефініція наказного провадження в цивільному процесі України, яке необхідно розглядати як самостійне, спрощене, частково документарне, метою якого є видача судового наказу про стягнення грошових коштів з боржника на підставі безспірних вимог, перелік яких є вичерпним [10, с. 29].

Але всі означені та інші раніше вироблені підходи, щодо визначення наказного провадження в цивільному процесі, базувалися на дореформованих цивільно-процесуальних нормах.

Ю. В. Труфанова та В. Голова у дослідженні, яке ґрунтується на положеннях вже чинної редакції ЦПК України, розглядають наказне провадження, як самостійний, спрощений та особливий вид цивільних проваджень, де заявник доказує судові документальними доказами, право вимоги до боржника, який не виконує зобов'язань з договору чи за законом [11, с. 123].

Ми приймаємо всі наявні у науці дефініції наказного провадження. Проте, у висновках запропонуємо власне розуміння такого провадження.

Усі справи, що підлягають вирішенню у порядку цивільного судочинства, вирішуються місцевими загальними судами першої інстанції. Це стосується і справ наказного провадження (ст.162 ЦПК України). Тут діють загальні правила підсудності.

У ст. 161 ЦПК визначені підстави, для видачі судового наказу. Так, останній може бути виданий, якщо: 1) заявлено вимогу про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати та середнього заробітку; 2) заявлено вимогу про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника; 3) заявлено вимогу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції; 4) заявлено вимогу про стягнення аліментів, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших зацікавлених осіб; 5) заявлено вимогу про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набуло законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів; 6) заявлено вимогу до юридичної особи або фізичної особи – підприємця про стягнення заборгованості за договором (іншим, ніж про надання житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення), укладеним у письмовій (у тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб [3].

Наведений перелік вимог є вичерпним і нормативному розширенню не підлягає.

Новацією чинного наказного провадження є те, що судовий наказ може бути виданий, якщо звалена вимога, що ґрунтується на договорі укладеному не тільки у письмовій формі, а і електронній, попередня редакція ЦПК України 2010 р. такого положення не містила. Подібний законодавчий підхід пояснюється необхідністю відповідності цивільно-процесуального захисту цифрової сучасності. Також можливість видачі судового наказу на підставі договору укладеному у письмовій (у тому числі електронній) формі без прив'язки останнього до конкретних правовідносин, дозволяє розширити сферу дії наказного провадження на доволі широке коло правовідносин, наприклад, стягнення невиплачених ліцензійних платежі (роялті) у відносинах з приводу інтелектуальної власності, стягнення орендних платежів щодо рухомого та нерухомого майна тощо. Тобто, де має місце договірне регулювання правовідносин між сторонами.

Форма і зміст заяви про видачу судового наказу повинні відповідати вимогам ч. 2 ст. 163 ЦПК України [3]. З подання заяви про видачу судового наказу сплачується судовий збір відповідно до закону. Згідно ст. 2 Закону України «Про судовий збір» за видачу судового наказу справляється збір – 0,1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, а за подання заяви про скасування судового наказу – 0,05 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб [12]. У випадку відмови у видачі судового наказу або в разі скасування судового наказу сума судового збору заявнику не повертається, але враховується до позовного провадження, якщо стягувач подав позов до боржника (ч. 2 ст. 164 ЦПК України).

Особливістю сучасної версії наказного провадження є те, що воно має альтернативний характер, порівняно із наказним провадженням у ЦПК України 2010 р., яке було імперативним щодо вимог, за якими видавався тоді судовий наказ. Так, відповідно до ч. 3 ст. 118 ЦПК України 2010 р., позов, щодо вимог за якими видавався судовий наказ, міг бути пред'явлений до суду, лише у разі відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу або скасуванні такого [4].

Означений підхід законодавця мав певну рацію, оскільки сприяв і оперативності правового захисту і був спрямований на розвантаження судової гілки влади.

На сьогоднішній день заявник має право за власним вибором звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу, щодо вимог визначених у ч. 1 ст. 161 ЦПК України, або із позовною заявою в порядку спрощеного провадження відносно аналогічних вимог (ч. 2 ст. 161 ЦПК України).

На наш погляд, подібна процесуальна альтернативність розширює межі реалізації принципу диспозитивності цивільного процесу (ст. 11 ЦПК України), а також надає особі, яка потребує відповідного правового захисту значно більше інструментів такого захисту. Тут необхідно відзначити, що інститут наказного провадження показав свою ефективність захисту завдяки саме оперативності та спрощеності в умовах пандемії (COVID-19) та воєнних дій на території України, коли існують дійсно об'єктивні обмеження щодо реалізації суб'єктами правових відносин права на юридичний захист.

Видача судового наказу відбувається без судового засідання і без виклику до суду заявника і боржника у строки визначені процесуальним законом, на підставі доданих до заяви письмові докази (ст. 167 ЦПК України).

Як ми вже говорили вище наказне провадження характеризується своєю спрощеністю – порядком подання заяви про видачу судового наказу, процедурою вирішення цієї заяви, оскарження та пред'явлення виданого судового наказу до виконання. Це стосується і доказування. У наказному провадженні не реалізується у повній мірі процес доказування, як це має місце, наприклад, у загальному позовному провадженні. Однак додані до заяви документи, повинні відповідати загальним критеріям цивільно-процесуального доказування: належності, допустимості, достовірності, а також достатності – ст.ст. 76–80 ЦПК України [3]. Як з логічної, психологічної, так і з правової точок зору оцінка викладених сторонами обставин, докази є основою для правильного вирішення судом (суддею) кожної цивільної справи, напевно, цим пояснюється і позиція законодавця щодо закріплення в Розділі II ЦПК України словосполучення «посилання на докази» (п. 5 ч. 2 ст. 163 ЦПК України). Оцінка

доказів судом відіграє основну роль у прийнятті ним відповідного за змістом акта застосування права, який має обов'язковий владний характер [13, с. 271].

Важливим критерієм для письмових доказів у наказному провадженні є те, що останні повинні обґрунтувати безспірність заявлених вимог [14, с. 271]. В межах цієї роботи ми не будемо докладно розглядати природу таких понять як «спір про право» «безспірність», оскільки це може вивести за межі нашої роботи. Також дослідженню питанню «безспірності» в наказному провадженні було приділено достатньої уваги, хоча це не означає, що проблематика є вирішеною до кінця.

Процесуальний закон надає боржникові можливість оскарження виданого судового наказу. Порівняно із наказним провадженням 2010 р., чина процедура оскарження судового наказу є більш спрощеною – без судового засідання та виклику заявника та боржника, як це було передбачено у ст. 105-1 ЦПК України 2010 р. Боржнику необхідно лише подати до суду заяву про скасування судового наказу, яка повинна відповідати вимогам визначеним у ст. 170 ЦПК України [3]. При вирішенні заяви про скасування судового наказу суд (суддя) повинен надати належної оцінки щодо правового обґрунтування боржника відносно безпідставності вимог стягувача (п. 5 ч. 3 ст. 170 ЦПК України). У даному випадку також можна говорити про процес оцінки зі сторони суду (елемент доказової діяльності).

Судовий наказ набуває законної сили протягом п'яти днів після закінчення строку на його оскарження, якщо стягнення стосується аліментів – судовий наказ набуває законної сили у день його видачі. Згодом суд вносить відповідні відомості до Єдиного державного реєстру судових рішень та Єдиного державного реєстру виконавчих документів, оскільки судовий наказ є і виконавчим документом, про що інформує стягувача шляхом направлення копії наказу, разом із інформацією про веб-адресу розміщення такого судового наказу у відповідних реєстрах, на його офіційну електронну адресу (електрона пошта), а разі відсутності – засобами поштового зв'язку.

Судовий наказ не може бути оскаржений в апеляційному порядку, проте судовий наказ може бути переглянутий за нововиявленими обставинами, якщо це стосується аліментних вимог.

Висновки. Отже, за результатами судової реформи 2016-2017 рр наказне провадження в цивільному процесі України зазнало змін у результаті яких було змінено перелік вимог для видачі судового наказу, наприклад, останній може бути виданий як на підставі договору укладеного у письмовій, так і електронній формі, що відповідає сучасності, що дозволяє розширити сферу дії наказного провадження на доволі широке коло договірних правовідносин. Перелік вимог є вичерпним. Також, наказне провадження розглядається як самостійний вид цивільного судочинства, який є альтернативним по відношенню до спрощеного позовного провадження, відносно аналогічних вимог щодо стягнення грошових коштів, що значно розширює межі правового захисту для заявника. Порядок скасування виданого судового наказу став значно спрощеним (без виклику сторін), порівняно із ЦПК України 2010 р. Поруч із тим законодавцем не було усунуто процесуальну неузгодженість, яка полягає у тому, що відповідно до ст. 160 ЦПК України судовий наказ визначається як особлива форма судового рішення, а згідно ст. 258 ЦПК України – вид судового рішення. Зазначене потребує свого законодавчого вирішення. Судовий наказ може бути переглянутий за нововиявленими обставинами, якщо це стосується аліментних вимог.

Наказне провадження – це самостійний вид цивільного судочинства, що характеризується спрощеністю та альтернативністю по відношенню до спрощеного позовного провадження, завданням наказного провадження є видача судового наказу, який є і виконавчим документом, про стягнення грошових коштів на підставі вичерпного переліку безспірних вимог у строки визначені процесуальним законом.

Наразі існує доцільність у виробленні єдиної правової позиції з боку Верховного Суду відносно практики застосування судового наказу у цивільному та господарському судочинстві, що сприяло би ефективності наказного провадження і вирішенню низки теоретичних питань, зокрема щодо визначення такого провадження.

В умовах воєнного стану, коли існують дійсно об'єктивні обмеження щодо реалізації права на юридичний захист, наказне провадження стало одним із ефективних інструментів судового захисту, що пояснюється спрощеністю процесуальної форми останнього.

Посилання:

1. Господарський процесуальний кодекс України. Закон України від 06.11.1991 № 1799-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України: Закон України 3.10 2017 року № 2147-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19#n2>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 10.03.2004 р. № 1618-IV у редакції 2010 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
5. Цивільний процесуальний кодекс України (2006). Науково-практичний коментар: у 2 т. За заг. ред. С. Я. Фурси. 803 с.
6. Щербак С. В. (2005) Сутність судового наказу. Науково-практичний господарсько-правовий журнал. Підприємництво і право. № 6. С. 56–59.
7. Наказне провадження в цивільному процесі (2011). Монографія. За заг. ред. В. І. Бобрика. 203 с.
8. Вербицька М. В. (2001) Наказне провадження у цивільному процесі України: автореф. дис. на здобут. наук. ступн. канд. юрид. наук: спец.: 12.00.03 «Цивільн. право і цивільн. процес; сім. право; міжнарод. приватн. Право. 19 с.
9. Постанова Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23.12.2011 р. № 14 «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження». Офіційний сайт Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. URL: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2011_rik/postanova_vid_23122011_roku_№_14_pro_praktiku_rozgljadu_sudami_zajav_u_porjadku_nakaznogo_provadzhen.html.
10. Шабалін А. В. (2017) Цивільне судочинство у справах наказного провадження. Монографія. 150 с.
11. Юлія Труфанова, Віталій Голова (2020) Наказне провадження як спрощена форма розгляду цивільних справ. Актуальні проблеми правознавства. № 2(22). С. 119-123. URL: <http://dspace.wu.nu.edu.ua/bitstream/316497/38767/1/%D0%A2%D1%80%D1%83%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>.
12. Закон України «Про судовий збір». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>.
13. Штефан М. Й. (2001) Цивільний процес. Підручник. 694 с.
14. Навроцька Ю. (2016) Особливості процесу доказування у наказному провадженні. С. 431-440. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5686/vnulpurn201685568.pdf>.

Статтю було подано	02.01.2023	The article was submitted
Статтю було доопрацьовано	16.01.2023	The article was revised
Статтю було прийнято	17.01.2023	The article was accepted